

Innspill til praktisk læring i skolen fra Utdanningsetaten - avdeling for pedagogisk kompetanseutvikling

Oslo kommune med Utdanningsetaten har de siste årene hatt en satsning på å styrke praktiske og estetiske fag og mer praktisk og variert læring i Osloskolen. (F.eks [Byrådsak Motivasjon for læring](#) og [Byrådsak Yrkesveien](#)). Dette er en langsiktig innsats som tar tid, men det er gjort en rekke tiltak og vi har erfaringer som vi tenker kan være nyttig å dele i denne sammenheng.

Læreplanverket LK20 har et fokus på å styrke praktisk og estetisk læring gjennom de nye læreplanene i fag og også med punkt 1.4 i Overordnet del [Skaperglede, engasjement og utforskertrang](#). [Strategien](#) med samme navn har også dette fokuset.

Barn og unge er nysgjerrige og ønsker å oppdage og skape. I opplæringen skal elevene få rike muligheter til å utvikle engasjement og utforskertrang. Evnen til å stille spørsmål, utforske og eksperimentere er viktig for dybdelæring. Skolen skal respektere og dyrke fram forskjellige måter å utforske og skape på. Elevene skal lære og utvikle seg gjennom sansning og tenkning, estetiske uttrykksformer og praktiske aktiviteter (LK20)

Noen erfaringer vi har fra Osloskolen:

1. For å styrke de praktiske og estetiske fagene må vi jobbe med å styrke fagmiljøene og satse på profesjonsutvikling for lærerne. Vi har opprettet lærerdrevne fagnettverk for kompetanseutvikling og utvikling av fagmiljøene. Vi har hatt svært gode erfaringer med [lærerspesialistordningen i disse fagene](#), og har i påvente av en ny ordning samlet en rekke ressurslærere med ekspertise som bidrar i arbeidet. Vi har en satsning på å styrke arbeidslivsfaget i ungdomsskolen som er i stor vekst i Oslo nå, og vi har innsatser som [elevtilbud i Arbeidslivets skolesekk](#) med tidlig innsats for yrkesfagene. Vi jobber med å styrke praktisk og estetisk læring og metoder på tvers av skolens fag gjennom tverrfaglige satsninger. [Forum for skoleledere](#) har vært arrangert to ganger for å sette fagene på agendaen og sammen finne ut fagenes potensial i forhold til realiseringen av LK20. Her ble det blant annet vist forskjellige måter å organisere fagene på.
2. For å styrke praktisk læring krever dette praktiske kurs og tiltak for lærere med å modellere metodikk. Det handler om at man trenger noen ferdigheter for å gjøre praktisk læring hensiktsmessig og bærekraftig.
3. Praktisk læring handler ikke bare om aktiviteter og opplevelser for elevene, det handler om en didaktisk forståelse og koblingen til fag, og kunne bruke det i en sammenheng og med en relevans. Dette må sees i sammenheng med *felleskapende didaktikk*, skolens profesjonsfelleskap, planlegging og vurdering av undervisningen.

Som innspill på mer praktisk læring tror vi det er viktig at Regjeringen har fokus på noen områder:

- 1. Lærernes kompetanse** er avgjørende. Det er viktig med høy kompetanse i alle skolens fag og at man gir tid og rom til å tilrettelegge for å utvikle også det praktiske innholdet i skolens profesjonsfellesskap. Det er også viktig å utvikle utdanningene og kunne gi relevant etter- og videreutdanning for lærerne. Lærere med mer praktisk kompetanse kan brukes som nøkkelpersoner for tverrfaglig arbeid og praktisk læring. Samtidig bør de praktiske og estetiske fagene beholde sin egenart på skolen og ikke kun bli metodefag.
- 2. Kvalitet i fag:** En elev på ungdomsskolen kan i dag potensielt ha følgende praktisk rettede fag på timeplanen: mat og helse, kunst og håndverk, kroppsøving, musikk, valgfag og arbeidslivsfag. Dette gir rundt 9 timer i uka. Fagene kan ha mange ulike læringsaktiviteter som kan være morsomt for elevene, men det er viktig med god læreplanforankring for å oppnå kvalitet og læring. På denne måten kan de praktiske aktivitetene gis mer innhold og mening for elevenes motivasjon og mestring. Med dette menes en undervisning som tar opp i seg hele læreplanen for fagene slik det er beskrevet i LK20. Det er også viktig med praktiske metoder i alle skolens fag. Lærere med praktisk og estetisk fagbakgrunn kan ofte bidra inn her.
- 3. AKS, SFO, Kulturskolen:** Det er et potensial for å se ulike praktiske elevtilbud mer i sammenheng med ordinær skole også i arbeidet med praktisk læring. Det er viktig med innsatser og holdningsskapende arbeid tidlig i skoleløpet for å rekruttere til yrkesfagene.
- 4. Skolelederne** har en essensiell rolle i vektning og prioritering av fagene på den enkelte skole. Skoleledere må få støtte av skoleeierne i arbeidet med praktisk læring på egen skole i tråd med LK20.
- 5. Ressurspersoner:** For å beholde gode lærere og fagpersoner, kan det være hensiktsmessig med en ordning som gir disse en karrierevei innad i skolen. Samtidig som dette vil kunne være motiverende for den enkelte lærer, vil det også kunne bidra til opplevelse av yrkesstolthet og å løfte status for profesjonen. Det kan være lurt å lytte til lærerorganisasjonene her.
- 6. Rammefaktorer:** Kommunene bør ha standarder for spesialrom som de følger. I tillegg bør det etableres systemer for vedlikehold og oppdatering av disse. Det er et potensial å benytte spesialrommene i alle skolens fag. Det er i praksis en utfordring med store klasser hvis man skal tilrettelegge for god praktisk læring. Det forekommer ulik lokal praksis på dette området.
- 7. Ut av klasserommet:** Bruk av eksterne læringsarenaer tilfører ofte undervisningen en nye dimensjoner og kan bidra til å skape sammenheng og relevans for elevene. Skoleeiere må støtte skolene i å ta i bruk disse i hverdagen. Andre yrkesgrupper i skolen kan trekke i samme retning på skolens og læringens premisser for å bidra til å skape helhet for elevene.
- 8. Nyanser av tverrfaglighet:** LK20 forutsetter at undervisningen tar opp i seg koblingen mellom ulike fag, temaer og verdier. Dette kan gjøres på flere måter, fra en løs *flerfaglig tilnærming* til en mer helhetlig og [*integret tverrfaglig måte*](#). Departementet bør jobbe for bevisstgjøre hvordan dette kan gjennomføres i praksis.

30.06.2023

9. **Eksamen:** Det kan være hensiktsmessig å gjennomføre flere forsøk med lokalt gitt eksamen i praktiske og estetiske fag. Utdanningsetaten har foreslått for byrådet i Oslo å søke om et slikt forsøk, men foreløpig forsøker man andre typer forsøk rundt eksamen. Diskusjonen rundt alternative vurderingsformer tar opp i seg nye og aktuelle problemstillinger, ikke minst knyttet til kunstig intelligens. Det vil være naturlig å se på aktuelle, praktiske eller tverrfaglige eksamensformer opp mot en eventuell prøveordning for eksamen i praktiske og estetiske fag.

*Fra Team Praktiske og estetiske fag, avdeling for pedagogisk kompetanseutvikling i Utdanningsetaten
Oslo kommune*